OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

**Demokratia- ja julkisoikeusosasto**
**Itsehallinto ja yhdenvertaisuus**
Neuvotteleva virkamies Jasmiina Jokinen

Lausunto
24.2.2026

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

# Oikeusministeriön lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle: hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2025

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriön asiantuntijaa kuultavaksi sekä oikeusministeriön kirjallista lausuntoa koskien hallituksen kertomusta kielilainsäädännön soveltamisesta 2025 (kielikertomus).

Tässä lausunnossa kuvataan tiiviisti kielikertomuksessa 2025 esiin tuotuja havaintoja erityisesti hallintovaliokunnan toimialalta.

## 1 Yleistä

Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta on seurantaraportti, joka annetaan eduskunnalle kerran vaalikaudessa. Kielikertomuksen antamisesta säädetään kielilaissa (423/2003) sekä kielilain täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (433/2004). Kertomuksessa tulee käsitellä suomen ja ruotsin kielen lisäksi ainakin saamen kieltä, romanikieltä ja viittomakieltä sekä tarpeen mukaan yleisemmin maan kielioloja. Kertomuksessa tulee käsitellä kielilainsäädännön soveltamista, kielellisten oikeuksien toteutumista, maan kielisuhteita sekä suomen ja ruotsin kielten kehitystä.

Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2025 sisältää ajankohtaistietoa Suomen kielioloista, kielellisiä oikeuksia tukevista rakenteista, hallinnollisten muutosten vaikutuksesta kieliryhmiin sekä kokemuksia kielellisten oikeuksien toteutumisesta viranomaisissa. Keskeisiä teemoja ovat digitalisaatio, kielellisten oikeuksien toteutuminen oikeuslaitoksessa, kaksikielisten hyvinvointialueiden toiminta, Suomen kansalliskielten tilanne, sekä viittomakielisten oikeudet.

Kielikertomus on valmisteltu oikeusministeriössä. Kertomuksen keskeisiä aineistoja ovat erityisesti tilastotiedot, oikeusministeriön tilaamat kielellisten oikeuksien seurantabarometrit, muut selvitykset,

**Postiosoite**
**Postadress**
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

**Käyntiosoite**
**Besöksadress**
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

**Puhelin**
**Telefon**
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

**Faksi**
**Fax**
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

**S-posti, internet**
**E-post, internet**
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

ylimpien laillisuusvalvojien kertomukset, kieliryhmien omat arviot sekä eri ministeriöiden seuranta oman hallinnonalan kehityksestä.

## 2 Kansalliskielet

Oikeusministeriö on toteuttanut kielibarometri- seurantaraportin neljän vuoden välein vuodesta 2004 alkaen. Kielibarometri kuvaa kaksikielisten kuntien suomen- ja ruotsinkielisten kielivähemmistöjen sekä ruotsinkielisen enemmistön näkemyksiä kielellisten oikeuksien toteutumisesta niin kotikunnassaan kuin Suomessa yleisesti (Vento, I. (2025). Kielibarometri 2024. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:7. Helsinki: Oikeusministeriö). Vuoden 2024 kielibarometrin mukaan kielellisen palvelun osalta ei ole tapahtunut suuria muutoksia viimeisen neljän vuoden aikana, ja kielellisesti yhdenvertaisen viranomaispalvelun takaamisessa molemmilla kansalliskielillä on yhä haasteita. Barometrissä tarkastelluista kieliryhmistä kotikuntansa palveluihin kielen kannalta on tyytyväisin kaksikielisten kuntien ruotsinkielinen enemmistö ja tyytymättömin on kaksikielisten kuntien ruotsinkielinen vähemmistö. Valtion palveluihin kielen kannalta tyytyväisin on barometrin perusteella kaksikielisten kuntien suomenkielinen vähemmistö ja vähiten tyytyväinen on ruotsinkielinen vähemmistö. Tyytyväisyys kielellisiin palveluihin vaihtelee palveluittain.

Kielibarometrin mukaan vallitsevan kieli-ilmapiirin koetaan kotikunnan tasolla parantuneen, mutta valtakunnallisella tasolla huonontuneen vuodesta 2020. Vähemmistöasemassa olevat kieliryhmät kokevat useammin kieli-ilmapiirin huonompana.

Ruotsinkielisen palvelun toteutumisessa sekä kunnallisella että valtion tasolla on haasteita. Viranomaisten kielilain tuntemuksen koetaan yleisesti heikentyneen. Ruotsin kielen asema toisena kansalliskielenä on lainsäädännöllisesti vahva, mutta käytännössä ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutuminen vaatii yhä suunnitelmallisuutta ja toimenpiteitä viranomaisilta. Haasteita oikeuksien toteutumiselle aiheuttaa viranomaisten ruotsinkielentaitoisen henkilöstön vähäinen määrä sekä ruotsin kielen osaamistason yleinen heikentyminen yhteiskunnassa. Oikeusministeriön tekemän, valtion viranomaisten kielitaitoa koskevan selvityksen mukaan valtion henkilöstöstä äidinkieleltään ruotsinkielisiä on vain noin 3,7 %, vaikka koko väestössä ruotsinkielisten osuus on 5,2 %. Ruotsinkielisiä työskentelee eniten kaksikielisissä virastoissa tai virastoissa, joissa muuten tarvitaan hyvää ruotsin kielen taitoa. Kielitaitokirjausten ja -kyselyn perusteella valtaosalla valtion henkilöstöstä on hyvä englannin kielen taito ja tyydyttävä ruotsin kielen taito (Järvi, J.; Tammenmaa, C. & Jokinen, J. (2023). Selvitys valtion viranomaisten kielitaidosta. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2023:21. Helsinki: Oikeusministeriö). Resurssien ollessa rajalliset keinoksi kielellisen palvelun parantamiseksi on esitetty henkilöstön kielitaidon kartoittamista ja sen mahdollisimman tehokasta hyödyntämistä kielisuunnittelua apuna käyttäen.

Myös tuomioistuinten ruotsinkielisten palveluiden toteutukselle haasteita aiheuttaa kaksikielisen henkilöstön riittävyys ja rekrytointi, erityisesti kansliahenkilöstön osalta. Ruotsiksi käsiteltyjen rikosasioiden osuus on ollut laskussa jo pidempään, ja se on huomattavan pieni ruotsinkielisen väestön osuuteen nähden. Ruotsinkielisten arvioidaan luopuvan oikeudestaan käyttää tuomioistuimessa omaa kieltään esimerkiksi siksi, ettei ruotsinkielisen käsittelyn saatavuuteen ja laatuun luoteta. Myös ruotsin kielen taitoisten poliisien ja oikeusavustajien vähäisellä määrällä on arvioitu olevan vaikutusta. Poliisien heikon ruotsin kielen taidon seurauksena rikosprosessi saattaa käynnistyä väärällä kielellä (Aaltonen, M. (2023). Vuoden 2019 käräjäoikeusverkoston rakenneuudistuksen ja summaaristen riita-asioiden keskittämisen arviointi. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2023:3. Helsinki: Oikeusministeriö; Tuomioistuinvirasto. (2025). Tuomioistuinten ruotsinkielisen palvelun kehittämishanke – Yhteenveto vastauksista kaksikielisille tuomioistuimille suunnattuun kyselyyn. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:20. Helsinki: Oikeusministeriö). Myös oikeuskansleri on ratkaisussaan käsitellyt kielellisten oikeuksien toteutumista poliisissa (OKV/936/10/2023, Oikeuskanslerin ratkaisu, Kielellisten oikeuksien toteutuminen poliisilaitoksella).

Englannin kielen käyttöä koskevan selvityksen mukaan julkishallinnossa englanti ei ole korvannut tai korvaamassa suomen kieltä, mutta se on osin korvannut ruotsin kielen. Näin tapahtuu esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakaspalvelijan ruotsin taito ei riitä asiakkaan palvelemiseen. Myös pohjoismainen yhteistyö toimii yhä useammin ruotsin sijaan englanniksi (Laitinen, M., Leppänen, S., Rautionaho, P. & Backman, S. (2023). Englanti Suomen kansalliskielten rinnalla – Kohti joustavaa monikielisyyttä. Helsinki: Valtioneuvosto). Folktingetin mukaan viranomaisten kielilainsäädännön osaaminen on heikentynyt ja viranomaiset rinnastavat yhä useammin lainsäädännössä eri asemassa olevat ruotsin ja englannin kielet toisiinsa.

Lainvalmistelun tiukka aikataulu ja niukat resurssit heijastuvat etenkin ruotsinkielisiin säädöksiin. Ruotsinkielisten käännösten tarkistamiselle ei aina riitä aikaa, mikä näkyy eroavaisuuksina ruotsin- ja suomenkielisten lakiehdotusten välillä. Säädös- ja virkakielen ymmärrettävyydessä molemmilla kansalliskielillä on kehitettävää.

Digitalisaatio lisääntyy kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla, ja myös viranomaispalvelut ja tiedottaminen siirtyvät enenevissä määrin digitaalisille alustoille. Teknologian ja tekoälyn kehitys tuo uusia mahdollisuuksia kielellisten oikeuksien turvaamiseen, mutta digitalisaatio voi myös heikentää kielellisten oikeuksien käytännön toteutumista. Kielilainsäädännön velvoitteet pyritään pääosin huomioimaan eri hallinnonaloilla luotaessa uusia digitaalisia palveluita ja järjestelmiä. Kuitenkin uusia palveluita ja järjestelmiä kehitetään yhä usein lähtökohtaisesti suomen kielellä, mikä näkyy ruotsinkielisten palveluiden heikompana saatavuutena ja laatuna. Myöskään palveluiden käytön tukea tai apuvälineitä ei ole yhdenvertaisesti tai välttämättä ollenkaan saatavilla muilla kielillä kuin suomeksi. Ruotsinkielisten tyytyväisyys digipalveluihin on uusimman kielibarometrin perusteella laskenut vuodesta 2020. Tekoälyn

käyttö käännöstyökaluna on yleistynyt, mutta käännösten laadussa on vielä kehitettävää ja käännökset vaativat yhä ihmisen tarkastusta.

Ministeriöiden tiedotteet julkaistaan sekä suomeksi että ruotsiksi ja myös ministeriöiden verkkosivujen sisällöstä joko kaikki tai suurin osa on saatavilla sekä suomeksi että ruotsiksi. Sosiaalisen median osalta käytännöt vaihtelevat enemmän.

Eduskunnan oikeusasiamiehen vuosina 2021–2023 käsittelemät kieliasioita koskevat kantelut koskevat yhä useammin tiedottamista ja opastusta eri muodoissaan kuin asian käsittelyä viranomaisessa. Haasteita ruotsin kielen osalta on ollut esimerkiksi lausuntopalvelussa julkaistussa lausuntopyynnössä sekä viranomaisten sähköisissä palveluissa, ohjeistuksissa ja tiedotustilaisuudessa (EOAK/3445/2022, Lausunto.fi-palvelussa julkaistun lausuntopyynnön kieli; EOAK/5475/2022, Uppgifters språk i Suomi.fi -tjänsten; EOAK/7199/2022, Asiakaspalvelu passiasiassa; EOAK/5107/2022, Telefonväxelns service på svenska; EOAK/8381/2021, Poliisin tiedotustilaisuuden kieli; EOAK/1029/2021, Hätäkeskuksen tehtävänkäsittelyohjeiden kieli; EOAK/4409/2021, Kasvinsuojeluainerekisterin tietojen saatavuus molemmilla kansalliskielillä.). Myös viranomaisten tiedottaminen sosiaalisessa mediassa on säännöllisesti yhteydenottojen aiheena. Sosiaalinen media eroaa perinteisistä kielilain säätämisen aikaisista tiedotuskanavista, ja kielilain tiedottamista koskeva sääntely on nykyisessä muuttuneessa toimintaympäristössä osin vanhentunutta ja tulkinnanvaraista. Silti oikeusasiamies on vuosikertomuksessaan 2024 todennut että olisi vaikea perustella, miksi kansalliskieliä ei tulisi kohdella tasapuolisesti myös sosiaalisessa mediassa.

Muina asioina valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa ovat tulleet esiin muun muassa kielilain soveltaminen julkisissa hankinnoissa ja avustusten myöntämisessä, julkishallinnon englanninkieliset nimet, kylttien ja opasteiden kielet, viranomaisen päätöksessä käytetty kieli, kunnan kaksikielisyyden toteutuminen, valtioneuvoston sähköpostiosoitteiden muuttaminen sekä käsittelykieli julkishallinnon sisäisen hallintoasian käsittelyssä (OKV/3003/10/2021, Kielilain soveltaminen saaristoliikenteen avustusten myöntämisessä ja julkisissa hankinnoissa; EOAK/6847/2021, Kaupungin tapahtuman yksinomaan englanninkielinen nimi; EOAK/386/2023, Harrastetoimintapalvelun kieli; EOAK/3449/2023, Koulun pihalla olevan kyltin kieli; EOAK/6060/2023, Lentoaseman opasteiden kieli; EOAK/1848/2024, Behandling av en begäran om handlingar; EOAK/1967/2023, Kunnan kaksikielisyyden toteutuminen; EOAK/5889/2021, Valtioneuvoston sähköpostiosoitteiden muuttaminen; EOAK/7198/2022, Behandlingsspråket i ett ärende som gäller årstillägg).

Suomenkielisten palveluiden osalta keskeisimpänä haasteena julkishallinnossa on palveluiden kielellinen saavutettavuus, kuten selkeän kielen käyttö ja selkokielen tarpeen huomioiminen. Englannin

kielen lisääntynyt käyttö ei ole pääosin johtanut suomen kielen aseman heikentymiseen korkeakouluja lukuun ottamatta.

Maahan muuttaneiden suomen tai ruotsin kielen oppimisella on keskeinen merkitys sekä kotoutumista edistävänä tekijänä että kansalliskielten elinvoimaisuuden näkökulmasta. Suomen väkiluku on kasvanut koko seurantajakson ajan ja vieraskieliset ovat ylläpitäneet väkiluvun kasvua. Tämä oli tilanne myös edellisen kielikertomuksen kohdalla. Vuonna 2024 suomenkielisiä oli 84,1 % väestöstä, ruotsinkielisiä 5,1 % ja vieraskielisiä 10,8 %.

## 3 Saamen kielet

Vuonna 2024 oikeusministeriö toteutti kolmatta kertaa saamebarometrin, jonka tavoitteena oli selvittää, miten saamelaisten kielelliset oikeudet toteutuvat saamen kielilain piiriin kuuluvissa organisaatioissa. Kysely kohdistettiin aiemmista kerroista poiketen palveluiden käyttäjien sijaan kyseisten organisaatioiden henkilöstölle. Saamebarometrissä 2024 nousi esiin saamelaisiin ja heidän kielellisiin oikeuksiinsa kohdistuvien ennakkoluulojen ja tietämättömyyden yleisyys saamen kielilain piiriin kuuluvissa viranomaisissa (Eriksen, K., Arola, L. & Aikio, A. (2025). Saamebarometri 2024: Selvitys saamen kielilain piiriin kuuluvien viranomaisten näkemyksistä saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:9. Helsinki: Oikeusministeriö).

Saamelaiskäräjät on tuonut esiin huolen siitä, että organisaatiomuutosten myötä tietyt viranomaiset saattavat myös pudota saamen kielilain soveltamisalan ulkopuolelle. Saamelaiskäräjien selvityksen mukaan parhaiten saamenkielinen palvelu saamelaisten kotiseutualueella toteutuu sivistystoimessa.

Saamelaiskäräjät on esittänyt, että tulkkauspalveluita kehitettäisiin aloittamalla tulkkauspalvelukeskuksen toiminta, ja saamelaiskäräjille osoitettaisiin resurssit aloittaa tulkkauspalveluiden koordinointi samalla lailla kuin se nyt koordinoi käännöspalveluita.

Saamelaiskäräjien kartoituksen perusteella saamenkielisille käännöksille on suuri tarve oikeuslaitoksen palveluissa. Käännöstarve kohdistuu mm. lainsäädäntöön, asiakirjapohjiin, sekä oikeus.fi-sivuston ja eri tuomioistuinten verkkosisältöihin. Suomessa ei juuri ole saamenkielisiä tuomareita, eikä tuomioistuinten aina koeta päätöksissään huomioivan riittävällä tavalla saamelaisten kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia.

Saamenkielisiä digipalveluita tarkasteltaessa on tärkeää erottaa saamenkielinen tieto ja lomakkeet täysimittaisesta asiakaspalvelusta. Saamenkielisiä verkkosivuja, lomakkeita ja tiedotteita on jo usealla organisaatiolla, mutta täysimittaista digitaalista asiakaspalvelua saamen kielillä pystyy tarjoamaan vain harva viranomainen.

Saamen kieliä käytetään ministeriöiden viestinnässä lähinnä niissä tapauksissa, kun viestitään etenkin saamelaisia koskevista asioista. Myös joitain laajasti kansalaisia koskevia tiedotteita on käännetty saamen kielille. Osa saamenkielisistä sisällöistä on käännetty kaikille kolmelle Suomessa puhuttavalle saamen kielelle ja osa ainoastaan pohjoissaameksi.

## 4 Viittomakielet

Vuonna 2024 oikeusministeriö toteutti toista kertaa viittomakielibarometrin (Rainò, P. (2025). Viittomakielibarometri 2024. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:13. Helsinki: Oikeusministeriö). Tämän lisäksi tietoja viittomakielisten tilanteesta on saatu kieliryhmien edustajilta. Viittomakielet huomioidaan aiempaa paremmin viranomaistoiminnassa. Tulkkausta ei kuitenkaan järjestetä säännönmukaisesti viranomaisasioinnissa. Tulkkauksen järjestämisessä ja tiedottamisessa ei nykyisin usein huomioida suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävien ja kuurosokeiden tarpeita.

Oikeuslaitoksen palvelut ovat viittomakielisille saatavilla vain tulkkauksen välityksellä. Suomalaisen viittomakielen taitoisia koulutettuja oikeustulkkeja on rekisterissä kymmenen, mutta suomenruotsalaista viittomakieltä käyttäviä oikeustulkkeja ei ole. Haasteita aiheuttaa myös vakiintuneen oikeudellisen sanaston puuttuminen Suomessa käytetyistä viittomakielistä.

Syrjinnän ja kieli-ilmapiirin osalta tilanne oli pysynyt samana vuoden 2020 barometriin verrattuna. Ennakkoluuloja viittomakielisyyden takia oli kokenut noin kaksi kolmasosaa vastaajista. Syrjintää oli kokenut reilu puolet vastaajista, ja sitä ilmeni erityisesti työnhaussa. Häirintäkokemukset ovat hieman vähentyneet vuoden 2020 barometriin verrattuna, häirintää oli kokenut noin kolmasosa vastaajista. Viranomaisilla nähdään olevan myönteistä suhtautumista ja tahtoa edistää viittomakielisten oikeuksia, mutta tämä ei aina johda käytännön toimenpiteisiin. Viranomaisten keskuudessa esiintyy yhä myös negatiivisia asenteita.

Tulkkauspalvelua sääntelevä lainsäädäntökokonaisuus koetaan sekavana, ja kieliryhmät ovat nostaneet esiin tarpeen sen selkeyttämiselle. Sosiaali- ja terveysministeriö on kertonut käynnistävänsä tulkkauspalvelun kokonaisarvioinnin suunnittelun.

Viranomaisten tiedottamisen viittomakielillä koetaan parantuneen hieman tarkastelujakson aikana, mutta tiedonsaanti etenkin suomenruotsalaisella viittomakielellä on yhä haastavaa. Viittomakielinen tieto viranomaisten verkkosivuilla on lisääntynyt, mutta sen koetaan olevan yhä heikosti löydettävissä. Viranomaisten viittomakielisissä verkkosisällöissä ei aina ole huomioitu suomenruotsalaista viittomakieltä käyttäviä tai kuurosokeita. Chat-palvelut ja mahdollisuus ajanvaraukseen sovelluksen kautta parantavat palveluiden saavutettavuutta viittomakielisille, kun taas vaatimus puhelinasioinnista ja takaisinsoittopalvelu aiheuttavat esteitä palveluiden käytölle. Valtioneuvoston kanslia julkaisi

päivitetyn suosituksen viittomakielten käytöstä valtioneuvoston viestinnässä vuonna 2025. Vuonna 2019 julkaistu alkuperäinen suositus on huomioitu useimpien ministeriöiden viestinnässä.

Suomenruotsalaisen viittomakielen asema on yhä monin tavoin suomalaista viittomakieltä heikompi. Suomenruotsalaista viittomakieltä käyttäviä tulkkeja on hyvin vähän.

# 5 Muut huomiot

## 5.1 Hyvinvointialueet

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus kokonaisuutena on vielä liian tuore kielellisten vaikutusten asianmukaiseen arviointiin. Ruotsin- ja saamenkielisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita on kehitetty Länsi-Uudenmaan ja Lapin hyvinvointialueille osoitettujen koko maan kattavien kehittämistehtävien puitteissa. Nämä tehtävät sekä kansalliskieli- ja saamen kielen lautakuntiin liittyvä toiminta hakee vielä osittain muotoaan. Toisaalta Lapin hyvinvointialueella sote-uudistus ja alueen erityistehtävä saamenkielisten palveluiden tukemisessa on mahdollistanut saamenkielisten palveluiden pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen kehittämisen, mikä on saanut kiitosta palvelunkäyttäjiltä. Haasteena palveluiden kehittämistehtävien toteuttamiselle on niiltä puuttuva erillinen rahoitus. Haasteena lautakuntien osalta on nähty niiltä puuttuva päätösvalta.

Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimus, jolla pyritään turvaamaan ruotsinkielisten palveluiden ja Kårkulla-kuntayhtymän aiemmin tuottamien ruotsinkielisten vammaispalveluiden toteutuminen, tuli voimaan tammikuussa 2025. Etenkin ruotsinkielisten vammaispalveluiden toteutumisessa on ollut haasteita Kårkulla-kuntayhtymän purkamisen jälkeen, ja ruotsinkielisiä viranomaispalveluita laajemminkin koskevat haasteet näkyvät myös sosiaali- ja terveydenhuollon puolella.

## 5.2 Hallinnollisista ja lainsäädäntömuutoksista

Kielikertomuksessa käsitellään kielellisiin oikeuksiin liittyviä hallinnollisia ja lainsäädäntömuutoksia seurantajaksolla.

Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain muutokset tulivat voimaan 1.8.2024. Muutoksen myötä suomen tai ruotsin kielen erinomaista taitoa osoittavan valtionhallinnon kielitutkinnon voivat suorittaa maksutta ne henkilöt, jotka ovat suorittaneet ylioppilastutkinnon tai korkeakoulututkinnon tai ovat parhaillaan suorittamassa korkeakoulututkintoa. Muutoksella pyrittiin helpottamaan ruotsinkielisten ja muiden ruotsin kielellä koulutuksensa saaneiden henkilöiden hakeutumista valtion viranomaisten palvelukseen. Tämä voi vahvistaa viranomaisten edellytyksiä toteuttaa kielellisiä oikeuksia muun muassa antamalla palvelua molemmilla kansalliskielillä.

Vuoden 2025 alusta aloitti toimintansa valtakunnallinen Oikeuspalveluvirasto, johon yhdistyivät aiemmat kuusi oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä sekä oikeusministeriön oikeusapu- ja edunvalvontapiireille aiemmin hoitamat keskushallintoviranomaisen tehtävät. Uuden valtakunnallisen viraston toimialaa ovat julkinen oikeusapu, yleinen edunvalvonta ja talous- ja velkaneuvonta. Koska uusi virasto on valtakunnallinen, myös sen keskushallinto on kaksikielinen. Uudistus laajensi siten jossakin määrin mahdollisuutta asioida oikeusapu- ja edunvalvontasektorin hallinto- ja tukipalveluihin liittyvissä kysymyksissä ruotsin kielellä. Alueellisten oikeusaputoimistojen ja edunvalvontatoimistojen alueista säädetään uudistuksen myötä valtioneuvoston asetuksella, mikä selkeyttää niiden kielellistä asemaa. Muutoksen yhteydessä täydennettiin myös talous- ja velkaneuvonnan henkilöstön kielitaitoa koskevaa sääntelyä. Lisäksi oikeuspalveluvirasto lisättiin saamen kielilain (1086/2003) soveltamisalaan, ja muutoksen myötä saamelaisilla on nyt oikeus asioida omassa asiassaan saamen kielellä myös esimerkiksi Helsingin oikeusaputoimistossa tai edunvalvontatoimistossa.

Digi- ja väestötietovirastosta annettua lakia (304/2019) muutettiin vuoden 2025 alusta lukien niin, että viraston toimipaikoista määrätään nyt viraston työjärjestyksessä eikä enää valtioneuvoston asetuksella (746/2024). Hallituksen esitystä käsitellessään eduskunnan hallintovaliokunta totesi, että sijoittumisessa ja palvelutarjonnassa tulee huomioida muun muassa alueelliset ja kielelliset näkökohdat. Digi- ja väestötietovirasto vähensi palvelu- ja toimipaikkojaan 1.7.2025 lukien keskittämällä käyntiasiointipalvelut 18 maakuntakeskukseen. Viraston palveluita on kehitetty eri kielillä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastoja yhdistetään suuremmiksi yksiköiksi vuoden 2026 alusta lähtien. Sivistyshallinnon uudistuksessa Kotimaisten kielten keskus yhdistyy Opetushallitukseen, Saavutettavuuskirjasto Celia ja Varastokirjasto Kansallisarkistoon ja Suomenlinnan hoitokunta Museovirastoon. Lisäksi perustetaan Taide- ja kulttuurivirasto, johon sisältyvät nykyisten Taiteen edistämiskeskuksen ja Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toiminnot. Uudistuksen jälkeen Kotimaisten kielten keskus toimii osastona Opetushallituksessa, ja molempien virastojen tehtävät säilyvät pääosin ennallaan. Sekä Opetushallituksen että Kotimaisten kielten keskuksen nykyiset ruotsinkieliset yksiköt jatkavat myös toimintaansa.